

*Світлої пам'яті
Вченої,
Вчителя,
Друга —
Шило Ольги Георгіївни*

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Підручник

За редакцією
члена-кореспондента Національної академії
правових наук України, доктора юридичних наук, професора
О. В. Капліної

Харків
«Право»
2024

Авторський колектив:

проф. О. В. Капліна – розділ 1, §§ 1, 2, 4, 5 глави 11 розділу 2; асист. О. І. Марочкін, асист. Є. В. Повзик – глава 1 розділу 2; ст. викл. М. І. Демура – глава 2 розділу 2; проф. О. М. Дроздов – глава 3, глава 8 розділу 2; ст. викл. І. О. Крицька – глава 4 розділу 2; доц. М. О. Карпенко – глава 5 розділу 2; доц. О. І. Тищенко, доц. С. Л. Шаренко – глава 6 розділу 2; асист. О. В. Верхогляд-Герасименко – глава 7 розділу 2, глава 10 розділу 2 (у співавторстві з асист. Г. М. Гетьман); доц. С. В. Давиденко – глава 9 розділу 2; розділ 3; асист. Г. М. Гетьман – глава 10 розділу 2 (у співавторстві з асист. О. В. Верхогляд-Герасименко); доц. А. Р. Туманянц – § 3 глави 11 розділу 2; розділ 4

Рецензенти:

М. Є. Шумило – член-кореспондент НАПрНУ, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Національно-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

С. Б. Фомін – кандидат юридичних наук, суддя Верховного Суду;

О. Г. Яновська – доктор юридичних наук, професор, суддя Верховного Суду

Рекомендовано до друку вченою радою

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 2 від 27 вересня 2023 р.)*

Особливі порядки кримінального провадження : підручник / [О. В. Капліна, О. І. Марочкін, М. І. Демура та ін.] ; за ред. О. В. Капліної ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків : Право, 2024. – 366, [2] с.

ISBN 978-966-998-573-6

Підручник підготовлений авторським колективом кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. У ньому враховано зміни та доповнення, що їх було внесено до чинного кримінального процесуального законодавства України, практику Європейського суду з прав людини, правові позиції Конституційного Суду України, постанови Верховного Суду та новітню правозастосовну практику. У підручнику відображено сучасні наукові підходи до розуміння поняття форми кримінального провадження, системи кримінального процесу, особливих порядків кримінального провадження, їхніх видів та процесуального порядку їхнього здійснення. Підручник відповідає програмам навчальних дисциплін «Кримінальний процес» та «Особливі порядки кримінального провадження».

Для студентів бакалаврату та магістратури, аспірантів, слухачів і курсантів юридичних навчальних закладів, викладачів, учених-правознавців, а також практичних працівників – суддів, прокурорів, слідчих, адвокатів та ін.

УДК 343.137(477)(075)

© Капліна О. В., Марочкін О. І.,
Демура М. І. та ін., 2024

© Видавництво «Право», 2024

ISBN 978-966-998-573-6

Зміст

Список основних скорочень.....	3
--------------------------------	---

Розділ 1

ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: СУТНІСТЬ, ОЗНАКИ ТА ЗНАЧЕННЯ

Глава 1. Теоретико-прикладні основи поняття особливих порядків кримінального провадження	4
§ 1. Поняття форми кримінального провадження	4
§ 2. Єдність і диференціація форми кримінального провадження	15
§ 3. Особливі порядки кримінального провадження	19
Питання для самоконтролю	23

Розділ 2

ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Глава 1. Кримінальне провадження на підставі угод	24
§ 1. Загальні положення щодо укладення угод у кримінальному провадженні.	24
§ 2. Особливості процесуального порядку кримінального провадження на підставі угод.....	33
§ 3. Особливості судового провадження на підставі угод.....	39
§ 4. Оскарження вироку на підставі угоди.....	47
Питання для самоконтролю	53
Глава 2. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення..	54
§ 1. Поняття та ознаки кримінального провадження у формі приватного обвинувачення.....	54
§ 2. Досудове розслідування в кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення.....	59
§ 3. Провадження у формі приватного обвинувачення на стадії судового розгляду в суді першої інстанції.....	65
Питання для самоконтролю	73

Глава 3. Кримінальне провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність	75
§ 1. Поняття та ознаки особливого порядку кримінального провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність	75
§ 2. Загальна характеристика кримінального провадження щодо діяння, кримінальна протиправність якого була встановлена законом, що втратив чинність.....	78

§ 3. Особливості закінчення досудового розслідування при втраті чинності законом, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння	82
§ 4. Особливості судового провадження при втраті чинності законом, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння	87
Питання для самоконтролю	93

Глава 4. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб..... 95

§ 1. Поняття та ознаки кримінального провадження щодо окремої категорії осіб.....	95
§ 2. Нормативно-правова основа здійснення кримінального провадження щодо окремої категорії осіб.....	100
§ 3. Категорії осіб, стосовно яких застосовується особливий порядок, регламентований главою 37 КПК	102
§ 4. Особливості кримінального провадження щодо окремої категорії осіб.....	104
Питання для самоконтролю	119

Глава 5. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх 120

§ 1. Кримінальне провадження щодо неповнолітніх як особливий порядок. Міжнародні стандарти кримінального провадження щодо неповнолітніх та національне правове регулювання	120
§ 2. Особливості предмета доказування в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.....	124
§ 3. Особливості досудового розслідування в кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.....	127
§ 4. Особливості судового розгляду щодо неповнолітніх	132
§ 5. Застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності.....	135
Питання для самоконтролю	138

Глава 6. Кримінальне провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру 140

§ 1. Поняття, ознаки особливого порядку кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру та його правове регулювання	140
§ 2. Підстави для здійснення кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру	143
§ 3. Види примусових заходів медичного характеру. Особи, до яких застосовуються примусові заходи медичного характеру	144
§ 4. Особливості складу учасників кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру	146
§ 5. Особливості предмета доказування в кримінальному провадженні щодо застосування примусових заходів медичного характеру	147

§ 6. Особливості процедури кримінального провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру	149
§ 7. Продовження, зміна або припинення застосування примусових заходів медичного характеру.....	159
Питання для самоконтролю	161

Глава 7. Кримінальне провадження, яке містить відомості, що становлять державну таємницю.....	162
Питання для самоконтролю	171

Глава 8. Кримінальне провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia)	172
§ 1. Поняття, ознаки та загальна характеристика кримінального провадження за відсутності підозрюваного, обвинуваченого (in absentia).....	172
§ 2. Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень (in absentia)	178
§ 3. Спеціальне судове провадження (in absentia).....	193
Питання для самоконтролю	205

Глава 9. Особливий порядок кримінального провадження щодо юридичної особи.....	207
§ 1. Детермінанти, що обумовлюють характеристику кримінального провадження щодо юридичної особи як особливого	207
§ 2. Міжнародні стандарти кримінальної відповідальності юридичних осіб.....	208
§ 3. Особливості визначення підстав застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичної особи.....	211
§ 4. Юридичні особи, до яких застосовуються заходи кримінально-правового характеру.....	218
§ 5. Види заходів кримінально-правового характеру та загальні правила їх застосування	219
§ 6. Особливості звільнення юридичної особи від застосування заходів кримінально-правового характеру й закриття провадження щодо неї	222
§ 7. Юридична особа як суб'єкт кримінальних процесуальних відносин	223
§ 8. Особливості процесуального статусу представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження.....	225
§ 9. Право юридичної особи на повагу до її ділової репутації.....	232
Питання для самоконтролю	234

Глава 10. Особливості кримінального провадження щодо кримінальних проступків	235
§ 1. Поняття кримінального провадження щодо кримінальних проступків	235

§ 2. Особливості початку досудового розслідування у формі дізнання	237
§ 3. Особливості досудового розслідування кримінальних проступків	241
§ 4. Особливості судового розгляду кримінального провадження щодо вчинення кримінального проступку.....	257
Питання для самоконтролю	262

Глава 11. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану

§ 1. Поняття особливого режиму досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану й фактори, що зумовлюють його унормування	263
§ 2. Особливості здійснення досудового розслідування в умовах воєнного стану	269
§ 3. Особливості застосування заходів забезпечення кримінального провадження в умовах воєнного стану	282
§ 4. Особливості притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які мають статус військовополоненого	291
§ 5. Особливості судового розгляду в умовах воєнного стану	299
Питання для самоконтролю	302

Розділ 3

ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Глава 1. Кримінальне провадження на території дипломатичних представництв, консульських установ України, на повітряному, морському чи річковому судні, що перебуває за межами України під прапором або з розпізнавальним знаком України, якщо це судно приписано до порту в Україні	303
Питання для самоконтролю	313

Розділ 4

ОСОБЛИВИЙ ПОРЯДОК У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Глава 1. Провадження в суді присяжних	314
§ 1. Поняття провадження в суді присяжних	314
§ 2. Правовий статус присяжного	315
§ 3. Особливості підготовчого провадження в суді присяжних.....	320
§ 4. Особливості судового розгляду в суді присяжних	323
§ 5. Особливості ухвалення вироку судом присяжних.....	329
Питання для самоконтролю	331

Рекомендована література.....	332
--------------------------------------	------------

Навчальне видання

Капліна Оксана Володимирівна,
Марочкін Олексій Іванович,
Демура Марина Ігорівна та ін.

ОСОБЛИВІ ПОРЯДКИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Підручник

За редакцією
члена-кореспондента Національної академії
правових наук України,
доктора юридичних наук, професора *О. В. Капліної*

Видається в авторській редакції

Коректура *О. І. Новохацької*
Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку 31.10.2023.
Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 22,8. Обл.-вид. арк. 18. Тираж 100 прим.
Вид. № 3205

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80, м. Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verстка@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 5748 від 06.11.2017